

DOI: 10.17986/blm.1517

Adli Tıp Bülteni 2022;27(1):107-111

Pitbull Cinsi Köpek Saldırısında Ağır Yaralanan Kız Çocuğunun Adli Tıbbi Açısından Değerlendirilmesi: Olgu Sunumu

Forensic Medical Evaluation of a Girl Child Severely Injured in a Pitbull Dog Attack: A Case Report

© Fatmağül Aslan¹, © Serdar Timur¹, © Hacer Yaşar Teke², © Zeynep Aylin Kurt³¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adli Tıp Birimi, Antalya, Türkiye²Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Ordu, Türkiye³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Antalya, Türkiye

ÖZ

Adli tıp alanında; ısırma-dişleme nedenli yaralanmalar hafif dereceden ağır -hatta ölüme neden olabilecek- dereceye kadar geniş bir yelpazede karşımıza çıkabilmektedir. Bunlardan hayvan kaynaklı ısırık yaralanmaları günümüzde sık karşılaşılan ve özellikle çocukları etkileyen bir durumdur. Sık olmasa da bu tür yaralanmalar ihmal ve istismar bulguları ve hatta kasten yaralama bulguları ile dikkat çekmektedir. Çalışmada pitbull cinsi köpek tarafından vücudunun çeşitli yerlerinden ısırılmış, sallanarak fırlatılmış ve yoğun bakımda tedavi görmüş çocuk olgu sunulmuştur. Özellikle boğazındaki kesi nedeni ile ihmal/istismar ve kasten yaralama açısından adli tıp konsültasyonu istenen olgu değerlendirilerek, adli tıp birimlerinin bu ve benzeri olgularda adli tıbbi sorumluluklarının tartışılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Köpek ısırığı, çocuk, ihmal

ABSTRACT

In the field of forensic medicine, injuries due to biting can be encountered in a wide range from mild to severe - even causing death. Animal bites are common nowadays and especially affect children. Although not common, such injuries draw attention with the findings of negligence and abuse, and even deliberate injury. In this study, a pediatric case who was bitten by a pitbull dog from various parts of his body, thrown by shaking and treated in intensive care was presented. It was aimed to discuss the forensic medical responsibilities of the Forensic Medicine Units in this and similar negligent injuries, especially by evaluating the case for whom opinion was requested in terms of negligence, abuse and deliberate injury due to an incision in the throat.

Keywords: Dog bite, child, neglect

GİRİŞ

Hayvan ısırıkları günümüzde sık karşılaşılan ve özellikle çocukları etkileyen bir durumdur (1,2). Isırık yaralanmalarının; %85-90'ının köpek, %5-10'unun kedi, %2-3'ünün insan ve %2-3'ünün de kemirgen kaynaklı olduğu ortaya koyulmuştur (3,4).

Özellikle köpek ve kedi kaynaklı ısırık yaralanmalarının çoğu ya insanların sahip oldukları kendi hayvanları ya da çevresindeki bilindik hayvanlar tarafından meydana getirilmektedir. Ayrıca bazı köpek cinslerinin (Bull terrier, Pitbull, Rotweiller, Sibirya kurdu gibi), diğer köpek cinslerine göre daha saldırgan davranışlar sergileyebildiği ifade edilmektedir (3,4).

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Fatmağül Aslan, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adli Tıp Kliniği, Antalya, Türkiye
E-posta: drfatmagulaslan@yahoo.com **ORCID ID:** orcid.org/0000-0002-2868-6951

Geliş tarihi/Received: 03.01.2021
Kabul tarihi/Accepted: 08.11.2021

İnsidans konusunda her ülkenin kendi yıllık ulusal verileri bulunmakla birlikte; bildirim problem ve sıkıntılarından dolayı bu tip yaralanmaların dünya üzerindeki kesin insidansının tam olarak bilinmediği görüşü savunulmaktadır (1-3). Literatüre göre erkek çocukların kız çocuklara göre köpekler tarafından ısırılma oranları daha yüksektir (5). Erişkin olguların çoğunun erkek olduğu bildirilmektedir (1-5). Köpeklerin insanların en iyi dostları, arkadaşları hatta bazı özel durumlarda kılavuz ve yardımcıları oldukları bilinmekle birlikte özellikle çocuklar için potansiyel yaralanma kaynağı oldukları unutulmamalıdır (6). Yaralanan vücut bölgesi ise, mağdurun yaşına ve cinsiyetine göre farklılık gösterdiği gibi ısırın canlılığının özelliklerini ve diş yapısını da yansıtabilir (1-3). Daha çok ekstremitelerde ve 20 yaşından büyük erkeklerde görülen ısırık yaralanmalarının köpek ısırığına bağlı olduğu yönünde görüşler vardır (2). Çocuk yaş grubunda köpek ısırıklarında en sık yaralanan bölge baş-boyun bölgesi olarak belirtilmektedir (1-3). Hayvan ısırıkları aynı zamanda ülkemizde ve dünyada kuduz hastalığının bulaşından sorumlu olması nedeni ile de önemlidir (1). Ülkemizde kuduz ve kuduz riskli temas durumu resmi ve hukuki olarak (Resmi Gazete 4 Mayıs 2019, Sayı: 30764) bildirim zorunlu hastalıklar listesinde yer almaktadır. Ayrıca, hayvan ısırıkları sonrasında özellikle çocuklarda psikolojik sorunlar göz ardı edilebildiğinden akut ve kronik dönem etkileri de unutulmamalıdır (3).

Ülkemizde 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 3. maddesinde "sahipsiz hayvan" ve "kontrollü hayvan" tanımlarına yer verilmiştir. Aynı kanunun 5. maddesinde; bir hayvanı, bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak sahiplenen veya ona bakan kişinin, hayvanı barındırmak, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmek, insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından gerekli tüm önlemleri almakla yükümlü olduğu belirtilmektedir. Ayrıca ülkemizde Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 26166 Sayılı "Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği"nde; "pit-bull terrier, japanese tosa gibi çevresine tehlike arz eden hayvanların sahiplenilemeyeceği, üretilmeyeceği ve satılmayacağı" açık olarak belirtilmektedir.

Yine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 177. maddesinde; "gözetimi altında bulunan hayvanı, başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakan veya bunların kontrol altına alınmasında ihmal gösteren kişi altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağı" ifade edilmektedir. Ayrıca bu ceza kapsamı suçun ya da yaralanmanın niteliğine göre TCK'deki kişilere karşı işlenen suçlardan biri veya birkaçına da dahil edilebilir (taksirle yaralama, kasten yaralama vb.).

Çalışmada pitbull cinsi köpek tarafından ağır yaralanan ve yoğun bakımda tedavi gören, bazı lezyonları ihmal ve hatta kasten yaralama düşündüren çocuk olgu sunularak adli tıp uzmanlarının bu ve benzeri taksirle yaralamalarda adli tıbbi ve hukuki sorumlulukları tartışılacaktır.

OLGU SUNUMU

iki yaşındaki kız çocuğu sahipsiz hayvan olduğu söylenen ancak daha sonra annenin erkek arkadaşının olduğu öğrenilen pitbull cinsi köpek tarafından vücudunun çeşitli yerlerinden ısırılmış ve yine köpek tarafından sallanarak fırlatılmıştır. Acil servisteki ilk müdahalesinin ardından çocuk yoğun bakım servisinde takip ve tedavi altına alınmıştır. Tedavisi sırasında yara yeri enfeksiyonu gelişmiş; antibiyoterapi uygulanmıştır. Isırık izlerinin yanı sıra vücudundaki morluklar ve boyun ön yüzdeki kesi nedeni ile adli tıp biriminden görüş istenmiştir.

Olgunun yapılan muayenesinde; saçlı deri her iki temporo-parietal bölgelerde, yüzde zigomatik bölgelerde ve göz kapaklarında, lomber bölge, sol kalça, sol uyluk iç ve dış kısımlarda, sağ diz ön-iç yüzde çok sayıda ve çeşitli boyutlarda, etrafında diş izleri ve yara dudakları arasında köprüler bulunan yer yer flep tarzında yaralar saptanmıştır. Her iki periorbital bölgede hematoma, gövdenin çeşitli yerlerinde ve her iki kalçada mor renkli ekimotik lezyonlar tespit edilmiştir. Boyun üst kısım ön yüzde transvers yerleşimli deri-deri altı yağ dokusuna uzanan düzgün kenarlı 6-7 cm'lik kesi saptanmıştır. Tetkiklerinden yaygın sefal hematoma, kafatasında sol temporal ve sağ parietal çökme kırığı ve pnömosefali olduğu tespit edilmiştir (Resim 1,2,3,4,5 ve 6).

Adli raporda; olgunun yaralanmasının yaşamını tehlikeye sokan bir durum olduğu, kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi

Resim 1. Acil serviste olaydan hemen sonra çekilmiş fotoğraf: Sol temporo-parietal bölgede bulunan çok sayıda ve çeşitli boyutlarda, etrafında diş izleri ve yara dudakları arasında doku köprüleri bulunan, yer yer flep tarzında kalkmalar gözlenen yaralar ve yaygın sefal hematoma gösterilmiştir

Resim 2. Yoğun bakımda olaydan 5 gün sonra çekilmiş fotoğraf: Sol temporo-parietal bölgede bulunan çok sayıdaki sütüre yaralar gösterilmiştir

müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olmadığı, ağır derecede kemik kırığına neden olduğu belirtilmiştir. Yüzde sabit iz niteliğinde olup olmadığının değerlendirilebilmesi için 6 ay sonra; duyarlarından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması ya da yitilmesi niteliğinde olup olmadığı açısından değerlendirilmek üzere 18 ay sonra kontrole çağırılmıştır. Lezyonların köpek saldırısı ile oluşabilecek yaralanmalar ile uyumlu olduğu, boyun ön yüzdeki keskin olay sırasında keskin sert bir cismin (tasma vb.) teması ile oluşabileceği, morlukların olay tarihi ile uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Hastane polisi aracılığı ile ailenin ihmali

Resim 3. Acil serviste olaydan hemen sonra çekilmiş fotoğraf: Boyun üst kısım ön yüzde, transvers yerleşimli, deri-derialtı yağ dokuya uzanan, düzgün kenarlı 6-7 cm'lik yara gösterilmiştir

nedeni ile suç duyurusunda bulunmuş ve gerekli sağlık tedbiri kararı alınması için adli rapor düzenlenmiştir.

Altı ay sonra anne ve olgumuz bu kez yüzde sabit iz açısından muayeneye gönderilmiş ve anne ile ayrıntılı görüşme olanağı bulunmuştur. Köpeğin, olgunun annesinin erkek arkadaşına ait olduğu, aşılı ve eğitilmiş bir köpek olduğu, iddia edilen aksine saldırı komutu verilmediğini, annenin arkadaşının da bu durum nedeni ile çok üzgün olduğu ifade edilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sağlık alanında hizmet üreten profesyoneller özellikle de hekimler, uygulamanın hangi basamağında olursa olsun travma sonucu zarar oluşan ya da şüphesi bulunan olgular ile sık karşılaşmakta ve adli tıbbi değerlendirme ile belgeleme-raporlama sorumluluğunu yerine getirmektedirler (7). Olguyu acil serviste ilk değerlendiren hekim adli raporunu düzenlemiştir. Olgumuz ile yoğun bakım servisinde karşılaşan ve tedavisini yürüten çocuk hastalıkları ve sağlığı uzmanı hekim; özellikle boyun üst kısım ön yüzde transvers yerleşimli 6-7 cm'lik kesi ve vücudundaki ekimozlar nedeni ile bu olayın kasten yaralama ya da çocuğun fiziksel istismarı olabileceğini düşünerek adli tıp biriminden görüş ve ek rapor talebinde bulunmuştur. Tüm bu aşamalar, kendi haklarını savunamayan çocuklara yönelik travmalarda hekimlerin adli tıbbi bilgi ve becerisinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Yara, klasik tanımlama ile "direkt ya da indirekt bir dış etki nedeni ile hücre, doku, organ bütünlüğünü ya da sistem fonksiyonlarında bozulmaya yol açılması" olarak tanımlansa da adli tıbbi perspektiften bakıldığında çok daha geniş bir tanımlamaya ihtiyaç duyulduğu açıktır. Farklı kliniklerde yaralar ve yaralanmalarla ilintili olarak özellikle tedavi ağırlıklı bir süreç yaşanırken, olay adli tıbbi açıdan değerlendirildiğinde; tedaviye yönelik girişimlerin yanı sıra

Resim 4. Yoğun bakımda olaydan 5 gün sonra çekilmiş fotoğraf: Boyun üst kısım ön yüzde bulunan, transvers yerleşimli, sütüre 6-7 cm'lik yara gösterilmiştir

Resim 5. Acil serviste olaydan hemen sonra çekilmiş fotoğraf: Sol lomber bölge, sol kalça ve sol uylukta yaygın hematoma ve yaralar gösterilmiştir

yarayı oluşturan dış etkenin nitelikleri ve olası adli süreçle ilişkili ayrıntıları aydınlatarak özelliklerinin (lokalizasyon, sayı, boyut, açı, traçe, yarayı oluşturan cismin niteliği, kanama vs.) de tanımlanması gerekmektedir. Olay anında fiziksel şiddete bağlı olarak meydana gelen yaralanmaların yanı sıra hayvan ısırığına bağlı olarak oluşmuş çok sayıda ve yaygın yaralar, adli tıbbi kaynaklarda tanımlanan yara sınıflamasında “biyolojik etkenlere bağlı yaralanmalar” başlığı altında incelenmektedir. Özellikle bu tür yaralanmalarda yarayı oluşturan nesneye ve kişiye özgü farklılıklar yaralanmanın oluşumunda, görünümünde ve ağırlık derecesinde farklılıklara neden olmaktadır. Bağ dokusu ve yağ dokusunun görece zayıf olduğu bölgelerde daha fazla kanama meydana gelmesi profesyonelleri yanıltabilir. Ayrıca kaynaklarda derin dokularda oluşan kanamaların yüzeyle belirginleşmesinin de zaman alabildiğinden, adli süreçte ileri inceleme ve kontrol muayenelerine ihtiyaç olabileceğinden bahsedilmektedir (7). Olgudaki ekimozların zamanla belirginleşmesi ve muhtemelen köpek tarafından oluşturulan lezyonların kesici alet yaralanmaları ile karıştırılması, aydınlatılması ve açıklanması gereken adli bir konu olarak karşımıza gelmiştir. Bu tür hayati tehlike oluşturan yaralanmalarda acil tedavi ve müdahaleler ön planda olduğundan adli sürecin arkadan gelmesi çok normaldir.

Köpek ısırığı saldırılarında oluşan yaralarda ısırılan dokuda oluşan basınç nedeni ile sinir, damar, tendon ve kemik benzeri derin dokuların zarar görebileceği ifade edilmektedir (1,2).

Resim 6. Yoğun bakımda olaydan 5 gün sonra çekilmiş fotoğraf: sol lomber bölge, sol kalça ve sol uylukta bulunan yaygın hematoma ile kısmen iyileşmiş ve suture yaralar gösterilmiştir

Boyun ön yüzde bulunan transvers kesinin köpeğin tasması ya da üzerinde bulunan keskin bir obje ile oluşturulması mümkündür. Çocuklarda yetişkinlerden farklı olarak en sık yaralanan bölgenin baş-boyun bölgesi olduğu unutulmamalıdır (yetişkinlerde en sık ekstremitelerde yaralanmaları bildirilmektedir) (1,2). Olguda özellikle baş-boyun bölgesinde bulunan diğer lezyonlar kesici ezici özellikte yaralardır.

Tendon, eklem, kemik ve vasküler dokuya penetre olan hayvan ısırığına bağlı derin doku içeren yaralanmalar ve yüz, ayak, el ve genital bölge yaralarında enfeksiyon gelişimi riskinin yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu tür yaralanmalarda ayrıca kuduz riski de bulunduğundan immünizasyon şemasının uygulanması, ihbar ve gerekli ise karantina uygulamalarının da gündeme alınması gerektiği ifade edilmektedir (3). Pitbull ve rottweiler türü köpekler, ısırık nedeni ile ölen olguların %50'den fazlasından sorumlu tutulmaktadır (8). Tüm bunlar düşünülerek olgu çocuk yoğun bakım servisinde en yüksek seviyede bakım verilerek koruma altına alınmıştır. Genç anne, ilk verdiği ifadelerinde olayın şoku ile köpeği ve sahibini tanımadığını ifade etse de daha sonra açıkça erkek arkadaşının köpeği olduğunu ve kontrollü-sahipli bir hayvan olduğunu ifade etmiştir. Köpek yerel belediye veterinerlik ekiplerince karantinaya alınmış ve aşıllı olduğu doğrulanmıştır. Köpeğin aşıllı olması nedeni ile olguya tam bir kuduz profilaksisi uygulanmamış; acil serviste uygulanan tek doz aşı yeterli görülmüştür.

Benzer travmayla karşılaşan çocuklar arasında yaş ortalaması yayınlarda farklılık göstermekle birlikte 5 yaş civarında (okul öncesi dönem) toplanmakta ve cinsiyetin de genellikle erkek çocuklar olarak bildirildiği görülmektedir (2,3). Bizim olgumuzun henüz 2 yaşında kız çocuk olması hem literatür hem de günlük pratik açısından dikkat çekici bulunmuş; bu yönü

ile çocuk istismar ve ihmali ihbarında bulunan klinisyenin çok doğru davrandığı kanaatine varılmıştır (9). Ayrıca genç ebeveyn ve parçalanmış aile yapısı gibi risk faktörleri düşünüldüğünde istismar olmasa bile ihmal olduğu konusunda ortak görüş gelişmiş ve çocuğun korunması için hastane polisi aracılığı ile savcılığa ihbarda bulunulmuştur.

Köpek ısırmasına bağlı yaralanmalarda, genellikle kişilerce ya da kamu tarafından köpek sahibi aleyhine dava açılmaktadır (TCK 37, 86-89, 177). Çeşitli senaryolar üretilirse; köpeğin bağlı olduğu veya kontrol altında tutulduğu yerden uzaklaşması veya sahibi ile birlikte gezerken tasmaşının çıkarılması veya kazayla tasmaşından kurtulması, bu durumlarda başka bir bireyi yaralaması taksirle yaralama olarak değerlendirilir. Köpeğin tasmaşının sahibi tarafından çıkartılmış halde gezdirilmesi sırasında köpeğin bir insanı yaralaması bilinçli taksir, köpek sahibi tarafından saldırgan olduğu bilinen köpeğin serbest bırakılması sonrasında bir insanın yaralanması olası kast, köpeğe saldırma ya da ısırma komutu verilmesini izleyerek bir insanda yaralanma oluşması ise kasten yaralama olarak değerlendirilebilecektir. Yaralanmanın taksirle oluşmadığı durumlarda TCK'nin 37 (Faillik) ve 177 (Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması) maddeleri kapsamında işlem yapılmaktadır. Tüm bunların yanı sıra bu ve benzeri tür köpeklerin sahiplenilmesi ve satışının da yasak olduğu unutulmamalıdır!

Isırık yaralanmaları ve/veya kuduz riskli temaslar ülkemizde ve dünyada önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Bu ısırıkların ciddi enfeksiyon ve komplikasyonlara neden olabileceği bu olgu örneğinde de gösterilmiştir. Ayrıntılı değerlendirme, yaranın zamanında ve uygun temizlenmesi ve riskli hastalara uygulanacak profilaktik yaklaşımlar klinisyenlerin görevidir. Bu süreçteki olası aksaklıkların değerlendirilmesi, uygun adli raporlama ve adli danışmanlık hizmetlerinin de hastanelerde adli tıp birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında olduğu unutulmamalıdır.

ETİK

Etik Beyan: Bu çalışmada tanımlanan olgudan gerekli izin alınarak "Aydınlatılmış onam formu düzenlenmiş, Helsinki Bildirgesi'ne kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Danışman Değerlendirmesi: Dış danışmanlarca değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın bir bölümü, 12-15 Kasım 2020'de çevrimiçi olarak gerçekleştirilen, 1. Uluslararası 17. Ulusal Adli Bilimler Kongresi'nde aynı "Pitbull Cinsi Köpek Saldırısında Ağır Yaralanan Kız Çocuğu-Olgu Sunumu" başlığı ile poster bildiri olarak sunulmuştur.

Yazarlık Katkıları

Cerrahi ve Medikal Uygulama: Z.A.K., Konsept: H.Y.T., Dizayn: S.T., Veri Toplama veya İşleme: F.A., Analiz veya Yorumlama: F.A., Literatür Arama: F.A., H.Y.T., Yazan: F.A.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

- Greene SE, Fritz SA. Infectious Complications of Bite Injuries. *Infect Dis Clin North Am* 2021;35:219-236. <https://doi.org/10.1016/j.idc.2020.10.005>
- Gündüz T, Elçioğlu Ö, Balcı Y. Beş yıllık süreçte köpek ve kedi ısırıklarının değerlendirilmesi: Eskişehir'den örnek bir çalışma. *Ulus Travma Acil Cerrahi Derg* 2011;17(2):133-140. <https://doi.org/10.5505/tjtes.2011.86846>
- Karakaş A, İlhan H, Turhan V. Hayvan ve insan ısırıkları: profilaksi ve tedavi yaklaşımı. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*. 2010;3(67):153-160. https://jag.journalagent.com/turkhijyen/pdfs/THDBD_67_3_153_160.pdf
- Presutti RJ. Prevention and treatment of dog bites. *Am Fam Physician*. 2001;63(8):1567-1572. <https://www.aafp.org/afp/2001/0415/afp20010415p1567.pdf>
- Morgan M, Palmer J. Köpek ısırıkları. *BMJ*. 2007;12:62-6. <https://doi.org/10.1136/bmj.39105.659919.BE>
- Demirçin S, Aslan F. Pitbull cinsi köpek tarafından ısırılan bir kız çocuğu olgu sunumu. *Adli Bilimler Dergisi*. 2008;2(7):64-70.
- Dokgöz H. Adli Tıp ve Adli Bilimler. Akademisyen Kitabevi:Ankara; 2019. p. 306-330.
- Abuabara A. A review of facial injuries due to dog bites. *Med Oral Patol Oral Cir Bucal*. 2006;11(4):348-350.
- Slingsby B. Child Abuse and Neglect. In Fred F.Ferri (Ed.) Elsevier Inc.: The United States; p. 309-311.